

Præsidiets forslag om styrket samarbejde med Samisk Parlamentarisk Råd

Præsidiets forslag

Præsidiets foreslår, at Nordisk Råd beslutter

at der indsættes en ny paragraf i Nordisk Råds Forretningsorden om udvidet observatørstatus med følgende tekst:

Udvidet observatør

Sametingene i Finland, Norge og Sverige har gennem Samisk Parlamentarisk Råd udvidet observatørstatus med ret til at deltage i udvalgmøder, når der er sager på dagsordenen, der berører sagerne. Udvalgene afgør til hvilke møder og sager indbydelsen gælder. Retten til at deltage omfatter ikke stemmeret.

Baggrund

Sametingene har i dag observatørstatus i Nordisk Råd i henhold til Forretningsordenens § 13¹. Denne status giver ret til at overvære Nordisk Råds sessioner og taleret under generaldebatten for en repræsentant for hvert Sameting.

Samisk Parlamentarisk Råd har imidlertid i december 2014 indsendt en ansøgning til Nordisk Råd om egentlig medlemskab af rådet. (Samisk Parlamentarisk Råd er et samarbejdsorgan for de tre sameting i Norge, Finland og Sverige og repræsenterer det samiske folk i Norden).

¹ Kapitel 2 om Plenarforsamlingen

13 Observatører

Sametinget i Finland, Norge og Sverige har observatørstatus med ret til at udtale sig i generaldebatten og i øvrigt i henhold til Præsidiets beslutning.

Præsidiets behandling af ansøgningen på sit møde den 27. januar 2015 samtidig med, at sagen var i høring hos Medborger- og Forbrugerudvalget.

Nordisk Råd

Præsidiets flertal kunne ikke bifalde et egentligt samisk medlemskab. En parlamentariker bakkede dog op om samisk medlemskab, og et andet medlem ønskede ikke at tage stilling på nuværende beslutningsgrundlag.

A 1664/præsidiets

Fortaleren for samisk repræsentation lagde vægt på, at samerne er en særegen befolkningsgruppe, et anerkendt urfolk i Norden, hvilket adskiller samerne fra andre nordiske minoriteter. Det påhviler derfor de nordiske lande at værne om deres kulturer og påtage sig det historiske og internationale ansvar. I flere internationale organisationer er der samisk repræsentation og derfor burde Nordisk Råd gøre ligeså.

Fremlagt af:
Præsidiets

Behandles i:
Præsidiets

J.nr. 15-00016-24

Flertallet fremførte den principielle holdning om, at Nordisk Råd er et samarbejdsorgan mellem suveræne staters parlamentariske forsamlinger og regeringer, hvor man har gjort undtagelser med særordninger for Færøerne, Grønland og Åland, som også har lovgivende forsamlinger. Det fremgår af Helsingforsaftalens artikel 47². Det er således aftaleparterne, de nordiske regeringer, der i givet fald skal behandle et sådan ansøgning.

Nordisk Råds Præsidium var dog enige om at styrke relationerne med Samisk Parlamentarisk Råd og har derfor diskuteret, hvilke muligheder der er for at udvikle dialogen udover den nuværende observatørstatus med henblik på at give samerne flere muligheder og rettigheder i det fremtidige nordiske samarbejde. I andre internationale organisationer gives der ulige former for rettigheder til urfolkene.

For at belyse sagen har sekretariatet indhentet information fra det finske, norske og svenske delegationssekretariat. De tre sekretariater har udarbejdet et baggrundsdokument, der redegør for samernes situation i de forskellige lande hvad angår:

- Antal samere i hvert land
- Identifikation/registrering af same-identitet
- Samernes juridiske og konstitutionelle status (rettigheder og eventuelle særstatus i samfundet)
- Kort beskrivelse af problemstillingerne/udfordringerne i same-områderne.

Dokumentet er præsenteret for Præsidiets møde den 9. september og desuden vedhæftet dette forslag.

Dokumentet når frem til følgende forslag til anbefaling:

Ett möjligt sätt att förstärka samernas inflytande kan vara att Nordiska rådet nedskriver i sin arbetsordning att Samiskt parlamentariskt råd ges statusen Permanent observatör/alt. observatör med utvidgat mandat vilket skulle kunna innebära följande:
Rätt att yttra sig i generaldebatten och i övrigt enligt presidietts beslut.
Rätt att delta vid Medborgar- och konsumentutskottets möten. Ingen rösträtt men rätt att yttra sig i frågor som berör samerna.
Om presidiet så beslutar rätt att delta vid övriga möten där frågor behandlas som berör samerna. Ingen rösträtt men rätt att yttra sig i frågor som berör samerna. Utskotten ansvarar för att uppmärksamma presidiet på de frågor på dagordning som kan beröra samerna.

² Artikel 47

Rådet består af 87 valgte medlemmer, regeringsrepræsentanter og repræsentanter for Færøernes landsstyre, Grønlands landsstyre samt Ålands landskapsstyrelse. Af medlemmerne vælger Danmarks folketing seksten, Finlands riksdag atten, Islands allting syv, Norges storting og Sveriges riksdag hver tyve, samt Færøernes lagting, Grønlands landsting og Ålands lagting hver to.

Ett årligt möte hålls vid ex. temasessionen mellan presidiet, utskottsordförandena och Samiskt parlamentariskt råd. Detta innebär tillfälle för samråd och konsultation. Agendan sätts gemensamt.

Nordisk Råd

Men eftersom samerne allerede har ret til at deltage i generaldebatten og i øvrigt i henhold til Præsidiets beslutning, ville det ikke styrke samarbejdet. Dernæst foreslås det, at samerne skal have ret til at deltage i Medborger-og Forbrugerudvalgets møder. Men Nordisk Råd er i færd med at omstrukturere sine udvalg. Derfor foreslås det i dette forslag, at Samisk Parlamentarisk Råd gives ret til at deltage i udvalgsmøder, når der behandles sager, der berører samerne. Det tillægges udtrykkeligt, at retten til at deltage ikke omfatter stemmeret.

A 1664/præsidiets

Fremlagt af:
Præsidiets

Behandles i:
Præsidiets

J.nr. 15-00016-24

Dette forslag er en ændring af Forretningsordenen, og det foreslås derfor relevant at sætte ind i kapitel 4 om udvalgene. (Kapitel 2, hvori sametingene gives observatørstatus angår kun plenarforsamlingen).

Præsidiets har haft sagen på dagsordenen på flere møder i 2015. På mødet den 26. marts 2015 nedsatte Præsidiets en arbejdsgruppe, der skulle forberede sagen og komme med en indstilling og et konkret forslag til behandling i Præsidiets. På den baggrund fremkom den endelige beslutning.

Høring

Ansøgningen har været i høring i Medborger-og Forbrugerudvalget. Udvalget var enig med Præsidiets majoritet og svarede blandt andet, at:

Medborgar- och konsumentutskottet fördjupar gärna den inledda dialogen med de tre sametingen i Finland, Norge och Sverige och deras samarbetsorgan Samiskt parlamentariskt råd för att gemensamt se hur samernas inflytande i det nordiska samarbetet kan utvecklas inom de nuvarande ramarna.

Præsidiets synspunkter

Præsidiets mener, at tiden er moden til at udvide samarbejdet med samerne. Samisk Parlamentarisk Råd har selv henvendt sig med en ansøgning om fuldt medlemskab, hvilket Præsidiets imidlertid ikke kunne imødekomme. Det afvises med henvisning til formaliteterne, at Nordisk Råd ikke selv bestemmer, hvem der er medlemmer eller ej, - det gør derimod de nordiske stater, der har fastsat medlemskabet i Helsingforsaftalen. Præsidiets vil dog gerne styrke samarbejdet med samerne. Den observatørstatus der gælder i dag, er forældet idet retten til at deltage i generaldebatten under session, gives til alle gæstende parlamentarikere. Naturligvis er samernes ret dog stærkere idet den er nedfældet i Forretningsordenen. Alligevel er det dog passende at udvide denne ret. Retten til at deltage i udvalgsmøder, hvor relevante sager er på dagsordenen, gives også til repræsentanter fra de selvstyrende områder, og Ungdommens Nordiske Råd gives i praksis ret til at deltage i samtlige af udvalgs- og præsidiemøderne. Det er derfor naturligt at samerne, som et anerkendt urfolk i Norden, gives øget muligheder for at informere og påvirke beslutningerne i Nordisk Råd – uden dog at være medlemmer eller have stemmeret. Præsidiets tilføjer, at det er udvalgenes ret at afgøre, hvilke sager, der berører samerne.

Helsingfors, den 26. januar 2016

Carl Haglund (sv)
Erkki Tuomioja (sd)
Gunvor Eldegard (A)
Hans Wallmark (M)
Henrik Dam Kristensen (S)
Maarit Feldt-Ranta (sd)
Mikkel Dencker (DF)

Morten Løkkegaard (V)
Penilla Gunther (KD)
Phia Andersson (S)
Rigmor Andersen Eide (KrF)
Steingrímur J. Sigfússon (VG)
Wille Rydman (saml)

Nordisk Råd

A 1664/præsidiat

Fremlagt af:
Præsidiat

Behandles i:
Præsidiat

J.nr. 15-00016-24